

REFORM

Jaki plan na Plan? Pierwsze wnioski z prekonsultacji KPEiK

Okrągły Stół Instytutu Reform

20 lipca 2023

Agenda

- 10:00 – 10:15** Powitanie uczestników i prezentacja wprowadzająca
Aleksander Śniegocki, Instytut Reform
- 10:15 – 10:35** Status prac nad aktualizacją KPEiK oraz pierwsze wnioski z prekonsultacji
Anna Madyniak, Adam Długołęcki, Ministerstwo Klimatu i Środowiska
- 10:35 – 11:10** Komentarze interesariuszy i ekspertów:
- *Wojciech Szymalski, Instytut na rzecz Ekorozwoju*
 - *Michał Smoleń, InStrat*
 - *Paweł Wiejski, Instytut Zielonej Gospodarki*
 - *Krzysztof Mrozek, Polska Zielona Sieć*
 - *Aleksandra Krugły, Habitat for Humanity Polska*
- 11:10 – 11:50** Dyskusja z udziałem wszystkich uczestników spotkania
- 11:50 – 12:00** Podsumowanie dyskusji

Wprowadzenie

Aktualny (VII 2023) status prac nad Planami w UE

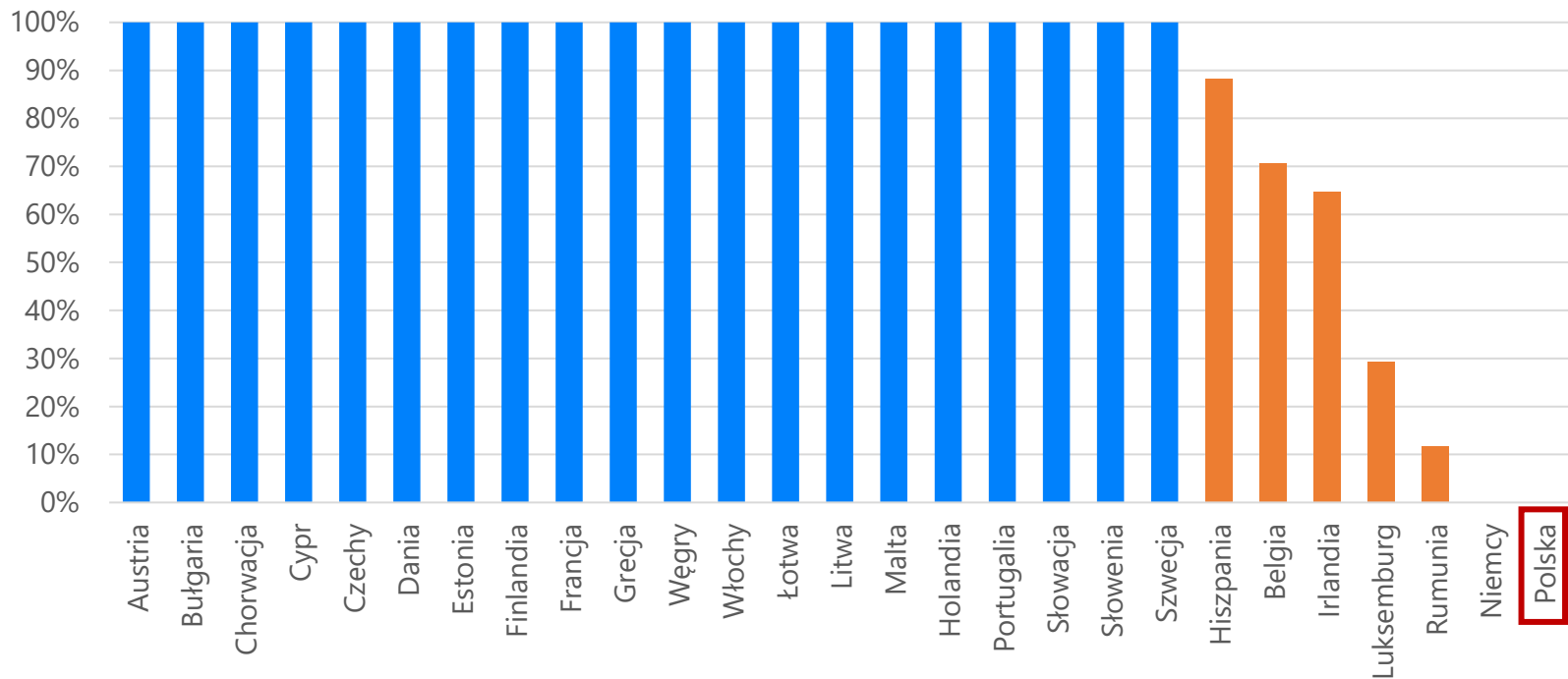
Dokument przesłany do KE	Wersja robocza dostępna	Dokument niedostępny
<ul style="list-style-type: none">• Chorwacja• Dania• Finlandia• Hiszpania• Holandia• Portugalia• Słowenia• Szwecja	<ul style="list-style-type: none">• Austria• Litwa• Luksemburg• Słowacja• Węgry• Włochy	<ul style="list-style-type: none">• Belgia• Bułgaria• Cypr• Czechy• Estonia• Francja• Grecja• Irlandia• Niemcy• Łotwa• Malta• Polska• Rumunia

- Formalny termin na przesłanie Planów do KE upływał **30 czerwca 2023 r.**

Aktualny (VII 2023) status prac nad raportowaniem postępów wdrażania Planów w UE

% informacji przesłanych do KE
w ramach raportowania postępów wdrażania KPEiK

- Formalny termin na złożenie raportów z postępów wdrażania obecnych Planów upływał **15 marca 2023 r.**

Aktualizacja KPEiK – wyzwania procesowe

- **Zakres planu powinien mocno wykraczać poza elektroenergetykę:**
 - Cały system energetyczno-paliwowy, w tym osiągnięcie celów sektorowych w zakresie OZE i efektywności energetycznej
 - Wymiar klimatyczny – nie tylko spalanie paliw
 - AFOLU
 - CCS/CCU
 - Polityka przemysłowa, B+R, innowacje
 - Przekrojowe tematy:
 - Wymiar społeczny
 - Finansowanie oraz potrzeby inwestycyjne
 - Benchmark dla innych dokumentów strategicznych
 - Plan odchodzenia od nadzwyczajnych działań kryzysowych

- **Wyzwania analityczne:**
 - Złożoność modelowania transformacji do neutralności klimatycznej
 - Późny wybór zespołu modelarskiego
 - Brak raportu z dotychczasowej realizacji Planu
 - Brak oficjalnej strategii do 2050 r.

- **Wyzwania konsultacyjne:**
 - Ograniczony format prekonsultacji
 - Brak uporządkowanego, systematycznego, otwartego i transparentnego dialogu z interesariuszami, który mógłby być użyteczny również przy wdrażaniu Planu

Aktualizacja KPEiK - jak usprawnić proces?

- Kluczowe założenia:
 - **KPEiK to plan reform**, nie prognoza miksu energetycznego
 - **Jakość procesu** jest równie ważna jak treść dokumentu końcowego
 - Przygotowanie Planu powinno stworzyć **fundament dla dalszych działań**
- Proponowane rozwiązania:
 - Ustrukturyzowanie prac nad Planem wokół **kluczowych obszarów/tematów**
 - Powołanie **grup roboczych** dla każdego tematu – z założeniem, że będą one też włączone w monitorowanie wdrażania Planu
 - **Zmapowanie luk** w obecnych planach i działaniach w każdym obszarze
 - Wykorzystanie **dostępnych informacji** dot. skali i rodzaju niezbędnych zmian do 2030 i 2040 r. w celu rozpoczęcia prac nad **zestawem reform domykających luki**, jeszcze przed dokończeniem modelowania:
 - wyniki analiz dot. ścieżek osiągnięcia net zero w Polsce (np. raporty KOBiZE, Forum Energii, McKinsey)
 - wiążące cele sektorowe w pakiecie Fit for 55.
 - Wykorzystanie wyników modelowania do **doprecyzowania Planu** w kolejnym kroku.
 - Wykorzystanie **wsparcia technicznego oferowanego przez KE** – zarówno w wymiarze analiz ilościowych, jak i uporządkowania współpracy z interesariuszami.

Aktualizacja KPEiK – jakie kluczowe tematy?

- Proponowane podejście – skupienie się na tematach, dla których prace nad KPEiK tworzą największą wartość dodaną (względem innych procesów planistycznych):
 - przekrojowe, międzysektorowe
 - wymagające uruchomienia złożonych reform i zmian jakościowych

Podstawowe elementy net zero

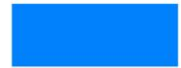
- Zielona elektryfikacja
- Zeroemisyjne paliwa
- Efektywność energetyczna
- CCS, CCU
- AFOLU

Tematy społeczno-ekonomiczne

- Wymiar społeczny: sprawiedliwa transformacja, wpływ na ubóstwo i wykluczenie społ.
- Polityka przemysłowa oraz innowacje
- Finansowanie

Pozostałe wyzwania

- Energetyka jądrowa
- Cyfryzacja
- Redukcja emisji metanu
- Dekarbonizacja przemysłu
- Adaptacja
- ...

Komentarze interesariuszy i ekspertów

Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju

Nasze priorytety KPEiK

- Jak najszybsze, oparte na sprawiedliwej transformacji wycofanie paliw kopalnych z wydobycia i użytkowania.
- Sprawne, sprawiedliwe i demokratyczne wdrożenie systemu energetycznego opartego w 100% na odnawialnych źródłach energii, efektywności energetycznej i publicznej usłudze sieciowej budując bezpieczeństwo energetyczne od dołu.
- Intensyfikacja rozwoju usług publicznych w Polsce w zakresie niskoemisyjnej gospodarki, tj. co najmniej: transport publiczny, usługi ekosystemowe, wspólnoty energetyczne, systemy kaucyjne obrotu materiałami.

Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju

Główne rekomendacje

- Należy zwiększyć wpływ samorządów i współpracujących z nimi społeczności energetycznych na transformację energetyczną. Wpływ ten może zostać zwiększony, np. poprzez zwiększenie roli samorządów w budowie i utrzymaniu sieci elektroenergetycznych oraz nadanie większych uprawnień samorządom w zakresie planowania przestrzennego.
- Stworzyć i wdrożyć szeroki program poprawy efektywności energetycznej z mocnymi zachętami finansowym i formalno-prawnymi. Rozwinąć produkcje i usługi na rzecz efektywności energetycznej jako specjalizację polskiej gospodarki. Wprowadzić w praktykę ideę wystarczalności energetycznej.
- Rolnictwo powinno zostać włączone w pełni w proces transformacji energetycznej. Obecnie rolnictwo nie jest włączone ani w zakresie wykorzystania przestrzeni do produkcji energii, ani w zakresie zmiany sposobu gospodarowania czy też do pochłaniania CO₂. Zwiększenie średniego poziomu węgla organicznego w glebie rolniczej, który obecnie w Polsce wynosi 21,0 g/kg, podczas gdy średnia europejska to 43,1 g/kg.

Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju

Jak konsultować?

- Stworzyć okrągły stół na rzecz transformacji energetycznej Polski, który ponad podziałami politycznymi wypracuje wspólne kierunki działania.
- Wykorzystać cały dostępny rok na różne działania konsultacyjne i dialog z różnymi interesariuszami.

Fundacja Instrat

Rekomendacje tematyczne

- **Cele transformacji** – spójne z prawem o klimacie, pakietem "Gotowi na 55" oraz planem REPowerEU.
 - Po określeniu celów krajowych, przegląd polityk publicznych oraz legislacji wpływających na szanse ich osiągnięcia.
- Stworzenie ram dla **przyśpieszenia rozwoju OZE w Polsce** (sieci energetyczne, permitting).
- Stworzenie ram dla **wzrostu elastyczności KSE** - krytyczna potrzeba już za kilka lat.
- Wzmocnienie procesu planowania transformacji **innych sektorów niż elektroenergetyka**, ze szczególnym uwzględnieniem **przemysłu**.
 - Ogrzewnictwo - odejście od węgla i dalszych inwestycji w gaz.
 - Redukcja wykorzystania gazu ziemnego poza elektroenergetyką.
 - Przeciwdziałanie emisjom metanu (rolnictwo, górnictwo węgla kamiennego, inne).
- Określenie **sposobów finansowania** kluczowych polityk i programów (w tym: rozwój sieci, przyspieszenie termomodernizacji, transformacja przemysłu, program energetyki jądrowej).
 - Kształtowanie rynków energii i paliw w sposób zachęcający do racjonalizacji inwestycji, produkcji i wykorzystania energii, unikanie "uspółeczniania" kosztów.

Fundacja Instrat

Rekomendacje procesowe

- **Uporządkowany, transparenty dialog społeczny** w toku prac nad pierwszą i ostateczną wersją KPEiK.
 - Nie tylko tematyczne organizacje pozarządowe - również samorządy, organizacje interesariuszy itd.
- Udział społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o **otwarte dane i przejrzyste modelowanie**.
 - Publikacja kompletu założeń (metodologicznych, cenowych itd.).
 - W ramach analiz modelarskich: analizy wrażliwości (np. inne ścieżki cenowe).
 - Wyższy poziom szczegółowości analiz dla sektorów innych niż elektroenergetyka.

Instytut Zielonej Gospodarki

Rekomendacje merytoryczne

Zgodność z celami unijnymi:

KPEiK i PEP powinny być w pierwszej kolejności dostosowane do unijnych celów klimatycznych na rok 2030 (55% redukcji) i 2050 (neutralność klimatyczna). Tych celów nie uda się osiągnąć bez znacznego ograniczenia zużycia paliw kopalnych w energetyce do 2030 i całkowitego wycofania się z nich do 2040 r.

Konkurencyjna zielona gospodarka: należy zmaksymalizować potencjał gospodarczy zielonej transformacji przez:

- Poprawę dostępu do zielonej energii przez przedsiębiorstwa (permitting, linia bezpośrednia, większy udział OZE)
- Wsparcie produkcji zielonych technologii w Polsce
- Modernizację sieci energetycznych

Odwrócenie trendu w transporcie: Transport odpowiada za rosnącą część emisji w Polsce. KPEiK i PEP powinny promować dekarbonizację tego sektora przez:

- Elektryfikację (rozbudowę infrastruktury ładowania, dopłaty do rowerów elektrycznych, wsparcie dla elektryfikacji transportu towarów)
- Zmianę rodzaju transportu: zmniejszenie liczby samochodów prywatnych (obecnie największa w UE na 1000 mieszkańców), walkę z wykluczeniem transportowym, rozwój transportu zbiorowego, rozwój transportu kolejowego osobowego i towarowego.

Instytut Zielonej Gospodarki

Rekomendacje procesowe

Ministerstwo Klimatu powinno jak najszybciej opublikować szczegółowy plan konsultacji KPEiK i PEP, który będzie zawierał:

- Włączanie strony społecznej na każdym etapie konsultacji
- Metody partycypacji wykraczające poza zgłaszanie uwag przez formularz (spotkania otwarte, okrągłe stoły, transparentne konsultacje sektorowe, panel obywatelski)
- Otwarte dane: Ministerstwo powinno udostępniać wszystkie źródła i analizy, na których opiera zawarte w planie scenariusze.

Polska Zielona Sieć

Rekomendacje merytoryczne do KPEiK:

- **Renowacja budynków i ubóstwo energetyczne:**
 - “Zdesilosowanie” podejścia do ubóstwa energetycznego
 - Włączenie służb socjalnych w proces renowacji budynków
 - Wsparcie (także organizacyjne) dla najuboższych grup
 - Wzmacnianie zielonych kompetencji
- **Odnawialne źródła energii i energetyka obywatelska:**
 - Zapewnienie zgodności z celami REPowerEU: powyżej 45% OZE w 2030, strategia solarna, usprawnienie wydawania pozwoleń (wiatr, magazyny), biometan & H2
 - Modernizacja sieci dla OZE
 - Prawne, organizacyjne i finansowe wsparcie rozwoju społeczności energetycznych działających w oparciu o OZE
- **Rola gazu ziemnego w energetyce:**
 - Rewizja gazowych planów inwestycyjnych i ograniczenie planowanego zużycia gazu ziemnego
 - Ograniczenie planów “hubu” gazowego
 - Doprecyzowanie warunków uznania instalacji za “future proof” pod kątem wykorzystania “gazów zdekarbonizowanych”

Polska Zielona Sieć

Rekomendacja procesowa do KPEiK:

- Niezwłoczne rozpoczęcie partycypacyjnego projektowania Społecznego Planu Klimatycznego w powiązaniu z procesem przygotowania aktualizacji KPEiK
- Aktualizacja KPEiK (i przygotowanie SPK) oparciu o polskie i europejskie dobre praktyki (wysłuchania publiczne KPO, rekomendacje ECoPP do Europejskiego Kodeksu Partnerstwa)

Habitat for Humanity Poland

Grupa robocza na rzecz społecznie sprawiedliwej polityki klimatyczno-energetycznej przy Wspólnocie Roboczej Związków Organizacji Socjalnych

Główne rekomendacje do KPEiK:

- **SYNERGIA:** potrzeba synergii polityki klimatyczno-energetycznej z polityką społeczną i mieszkaniową, zwłaszcza w kontekście interwencji bezpośrednio dotyczących osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (zwłaszcza w obszarach tj. ubóstwo energetyczne, sprawiedliwa transformacja czy efektywność energetyczna)
- **GOSPODARSTWA DOMOWE ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM W CENTRUM:** większe uwzględnienie działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej z naciskiem na gospodarstwa domowe zagrożone wykluczeniem społecznym, w większej korelacji z działaniami na rzecz ograniczenia ubóstwa energetycznego,
- **MONITOROWANIE:** większy nacisk na diagnozę i wystandaryzowane monitorowanie ubóstwa energetycznego od poziomu lokalnego,
- **PARTYCYPACJA:** partycypacyjne wypracowywania i wdrażania KPEiK i całej polityki klimatyczno-energetycznej państwa na każdym etapie

RE:FORM

Dziękujemy za uwagę

Aleksander Śniegocki
aleksander.sniegocki@ireform.eu

Fundacja Instytut Reform
office@ireform.eu